

Un dia negre per als EUA

NOAM CHOMSKY / Professor emèrit del Massachusetts Institute of Technology (MIT)

AVUI, 19 de febrer del 2010

El 21 de gener del 2010 serà recordat com un dia negre en la història dels Estats Units i de la seva decadència. Aquell dia el Tribunal Suprem va dictaminar que el govern no pot prohibir a les multinacionals fer donacions en unes eleccions, una decisió que afecta profundament la política governamental, tant la nacional com la internacional. Aquesta decisió fa preveure un increment del poder de les empreses en el sistema polític dels EUA. Per a The New York Times, la sentència "és un cop al cor mateix de la democràcia", ja que "aplana el camí perquè les empreses facin servir els seus enormes recursos per irrompre en les eleccions i intimidar els polítics elegits amb l'objectiu que obeeixin les seves ordres".

EL TRIBUNAL ESTAVA DIVIDIT: 5 contra 4, i el magistrat Anthony M. Kennedy es va afegir als quatre jutges reaccionaris (erròniament denominats "conservadors"). El magistrat que presidia el tribunal, John G. Roberts Jr, va agafar un cas que s'hauria pogut resoldre fàcilment i el va utilitzar per manipular el tribunal i fer aprovar una sentència que anul·la tot un segle de restriccions a las donacions de les grans empreses en les campanyes federals. Ara, en efecte, els directius de les multinacionals ja podran comprar les eleccions directament, estalviant-se mitjans indirectes, molt més complexos. Tothom sap que les donacions empresarials, a vegades presentades sota embolcalls més complexos, poden decantar la balança en una determinada direcció i permeten, així,

controlar la política. El Tribunal Suprem acaba de donar molt més poder al petit sector de la població que domina l'economia.

LA "TEORIA DE LA POLÍTICA COM A INVERSIÓ" de l'economista Thomas Ferguson prediu amb molt d'encert la política governamental a llarg termini. La teoria interpreta les eleccions com unes circumstàncies en què diferents poders del sector privat s'uneixen per invertir amb l'objectiu de controlar l'Estat. La sentència del 21 de gener reforça els mitjans per condicionar el funcionament de la democràcia.

EL REREFONS ÉS REVELADOR. En l'escrit en què explica el seu desacord, el magistrat John Paul Stevens reconeix que "durant molt de temps hem mantingut que les empreses estan emparades per la Primera Esmena", el dret constitucional a la llibertat d'expressió, que inclouria el suport als candidats polítics. A començaments del segle XX, els juristes i els tribunals van aplicar una sentència del Tribunal Suprem del 1899, segons la qual les empreses -aquestes "entitats jurídiques col·lectivistes"- tenien els mateixos drets que les persones de carn i ossos. Aquest atac al liberalisme clàssic va rebre una dura condemna d'una espècie en extinció de conservadors. Christopher G. Tiedeman va titllar el principi d'"amença a la llibertat de les persones i a l'estabilitat dels Estats americans com a governs populars".

EN LA SEVA HISTÒRIA DEL DRET, Morton Horwitz explica que aquest concepte segons el qual les empreses tenen els mateixos drets que les persones físiques va evolucionar alhora que el poder es desplaçava dels accionistes als directius, per arribar, al final, a la doctrina que "els poders del consell d'administració... són idèntics als poders de l'empresa". En els anys posteriors, els drets de les empreses han crescut molt més que els

de les persones, sobretot gràcies als mal anomenats acords de lliure comerç. Segons aquests acords, per exemple, si la General Motors instal·la una planta a Mèxic, pot exigir el mateix tracte que una empresa mexicana ("tractament nacional"); res a veure amb el que li passaria a un mexicà de carn i ossos que demanés el "tracte nacional" a Nova York, o tan sols un mínim de respecte als drets humans.

FA UN SEGLE, WOODROW WILSON, aleshores professor universitari, va descriure uns EUA en què "grups comparativament petits d'homes", els directius de les empreses, "exerceixen un gran poder i control sobre la riquesa i les operacions econòmiques del país" i esdevenen "rivals del govern mateix". La realitat és que aquests "petits grups" són cada vegada més els amos del govern. El Tribunal Suprem els dóna ara encara més possibilitats d'acció.

LA SENTÈNCIA DEL 21 DE GENER es va produir tres dies després d'una altra victòria per al món de la riquesa i el poder: l'elecció del candidat republicà Scott Brown per substituir el senador Edward Kennedy, el "lleó liberal" de Massachusetts. S'ha presentat l'elecció de Brown com una "revolta populista" contra els elitistes liberals del govern. Però les dades de la votació revelen una altra història. L'elevada participació als barris benestants i la baixa afluència a les àrees urbanes majoritàriament demòcrates van contribuir a l'elecció de Brown. Segons el sondeig del Wall Street Journal/NBC, "el 55% dels votants republicans afirmaven estar molt interessats en les eleccions, enfront del 38% dels demòcrates".

PER TANT, EL RESULTAT VA SER, EN REALITAT, una revolta contra la política del president Obama; segons els rics, no feia res per enriquir-los

encara més, mentre que els sectors més pobres trobaven que afavoria massa els poderosos. La ira popular és força comprensible atès que els bancs prosperen gràcies als plans de rescat, mentre que l'atur ha pujat fins al 10%. En la indústria manufacturera, una de cada sis persones és a l'atur: un nivell de desocupació com el de la Gran Depressió. Amb la creixent finançament de l'economia i la caiguda de la indústria productiva, les perspectives de recuperar els llocs de treball perduts són molt negres.

BROWN ES VA PRESENTAR COM EL VOT 41 contra la reforma sanitària; és a dir, el vot que podia fer trontollar la majoria demòcrata al Senat. És cert que la reforma sanitària ha estat un factor important en les eleccions de Massachusetts. Els titulars diuen la veritat quan afirmen que el públic s'està girant en contra de la reforma. Les xifres del sondeig expliquen per què: la llei no va prou lluny. L'opció de la sanitat pública té el suport del 56% dels enquestats, i el 64% estan a favor de l'accés a Medicare per als majors de 55 anys. Tots dos programes han estat abandonats.

ÀMPLIES MAJORIES ESTAN A FAVOR DE RETALLAR les despeses, i tenen raó: als EUA la despesa sanitària per càpita és aproximadament el doble de la d'altres països industrialitzats, mentre que els resultats són força mediocres. Però no es poden retallar seriosament els costos quan es mostra generositat amb les empreses farmacèutiques i l'atenció sanitària està en mans de companyies asseguradores privades que actuen pràcticament sense cap regulació, un sistema molt car i típic dels EUA.

LA SENTÈNCIA DEL 21 DE GENER AIXECA noves i importants barreres per superar la seriosa crisi sanitària, o per abordar problemes fonamentals

com la imminent crisi mediambiental i energètica. Cada vegada és més gran la bretxa entre l'opinió pública i la política. I el mal que tot això fa a la democràcia dels EUA és més que evident.

© 2010 Noam Chomsky

Distr. per The New York Times Syndicate

Traducció: Lídia Fernàndez Torrell